

Ina grupp dalla Colonna d'agid Mustér durant in cuors da lavinas a Gendusas.

FOTO SUSI ROTHMUND

«Nus ris-chein buca nossa veta per salvar enzatgi»

La Colonna d'agid Mustér funcziuna sulet cugl engaschi da voluntari(a)s

SUSI ROTHMUND/FMR

■ **La Colonna d'agid Mustér ei organisa sco uniuin e dumbra rodund 80 commembras e commembers. Circa la mesadad ein activs e vegnan lu en acziun cu la Rega (Guardia aviatica svizra da salvament) sa buca pli sglar el liug ni drova agid supplementar.** En in seracass vegn la colonna d'agid allarmada dalla Rega. «Duront talas acziuns da salvament valin nus sco emploi dai dalla Rega», declara *Simon Cathomen* che tgamuna dapi dus onns la Colonna d'agid Mustér. Il selvicultur ch'ei oriunds da Dardin habitescha cun sia famiglia a Mustér. «Igl ei bi da tgamunar la colonna d'agid, quels ch'ei activs vegnan gie voluntari e tut funcziuna tip top», ha el declarau sin damonda dalla FMR. Il territori d'acziun dalla Colonna d'agid Mustér ei gronds e tonscha naven da Pigniu entochen sil Pass dil Lucmagn.

«Igl ei bi da tgamunar la colonna d'agid»
Simon Cathomen

Ei pudess dar dapli seracass

La gliud tscherca pli ditg e pli fetg las activitads ella natira e la stad vargada ha ei giu massa hosps en Surselva. Perquei haveva *Simon Cathomen* quintau cun dapli acziuns da salvament ch'alters onns. Sco el di ei quei denton buca stau il cass ed ei ha duvrau la stad ed igl atun igl agid dalla colonna el rom usitau. «Normalmein vegnin nus clamai diesch entochen 12 ga ad onn. Las acziuns da salvament san cuzzar naven da fetg cuort entochen in ni era dus dis.» Sco el di, sextracta ei il pli bia d'acziuns d'encurir persunas ch'ei inas a piarder ni era da salvar talas ch'ei bloccadas ella muntogna. Enqualga vegn la colonna d'agid era en acziun tier accidents da lavinas ni era auters seracass ed accidents nua che ina ambulanza ni in helicopter contonschan buca il plaz d'accident. Cul trend dad ir en muntogna, da far turas da skis ed ir cun gianellas pudess ei dar in unviern cun d'bia seracass. «Jeu sperel secapescha buc, mo ei pudess dar in unviern pli stregn per nus salvaders dalla colonna d'agid», manegia igl um da 35 onns

Segirtad dils salvaders

«Nus ris-chein buca nossa veta per salvar enzatgi», puntuescha *Simon Cathomen* che porta gronda responsabladad per sia squadra. Sia lavur sin in plaz d'acziun ei te-

blidi ins buca pli. Sch'ei seigi da salvar disgraziai, sextracti quei savens da maletsch schocconts. Las commembras ed ils commembers dalla colonna d'agid stoppien era vegnir a frida cun talas situaziuns e survegnien agid professional sch'ei drovi. Il mument il pli bi seigi secapescha cu ei reusseschi da salvar persunas en veta. *Cathomen* descriva era muments spectaculars sco per exempel las acziuns ensemen cul team dalla Rega. Enqualga sglon il helicopter els el liug ni era anavos, magari era la notg: «Quei ein muments extraordinaris, ins ha ina tut autra veta sil mund e sch'il salvament gartegia ei quei bellezia.»

Clamar per agid ad uras

Tenor *Cathomen* capeta ei savens ch'enzatgi ei bloccaus en muntogna e sa ni ughigia buca pli da turnar engiu. «Ins duess buc ir da quei anora che la Rega sappi immediat sglar neutier e salvar, quei dependi fetg dall'aura e d'alters circumstanzas», avertescha il parsura dalla Colonna d'agid Mustér. Biars spetgient entochen il davos mument avon che clamar per agid mo ei fussi pli perdet da telefonar al dom d'agid dalla Rega 1414 e declarar la situaziun. Lu possien experts dar support e sch'ei fetschi basegnis planisar il salvament ad uras. Dacuort hagien ei per exempel giu dad ir silla Greina per ina dunna ch'eri bloccada. «Ins astga buc emblidar che nus

stuein ir a pei el liug sch'il heli sa buca sglar. Cun equipament da salvament e da stgir duvrein nus circa il temps che vegn normalmein indicau per ina tura.»

Tgi sa ir ella colonna d'agid ?

(fmr/sr) Tenor *Simon Cathomen*, il parsura dalla Colonna d'agid Mustér, ei quell'organisa sco uniuin e tut tgi che viva el territori dallas vischnancas da Breil, Trun, Sumvitg, Mustér e Medel sa daventar commembra ni commember. Actualmein dumbra l'uniun rodund 80 commembras e commembers e circa la mesadad ein activ(a)s. Ils activs ein persunas da buna constituziun corporala, generalists e cun bunas enconuschientschas localas. Ei ha denton era specialists; quels drovi per salvaments tecnicos tier accidents da reiver ni sil glatscher, salvaments da lavinas ni era per salvaments giud sutgeras ed ord pendicularas. Plinavon datti ina grupp da tgauns da lavinas sco era ina grupp da tgauns per incurir persunas sparidas. Per acziuns ensemen cul helicopter dalla REGA vegn il specialist da salvament da helicopter, *David Berther* da Segnas, en acziun. Il miedi dalla staziun, dr. *Stephan Schönle*, meina mintga onn ils cuors da scolaziun d'empem agid pils commembers e las commembras. «Pils seracass maunca actual a nus in specialist da medischna ch'ademplescha las pretensiuns dalla REGA concernent la vegliadetgna e disponibladad», di *Cathomen*. La Colonna d'agid Mustér fa mintg'onn diesch entochen 12 exerchezis. Tgi che less daventar commember ni commembra activa ella colonna ha all'entschatta il status da candidat ed ha da frequentar tut ils exerchezis da scolaziun, quei ei era pusseivel sur dus onns. Allura dat ei in examen da recepziun. Tier las purschidas dalla Colonna d'agid Mustér s'audan era ils cuors da reiver per affons a Lai Alv che vegnan organisai dapi 30 onns.

Era la cumpignia vegn buc alla cuorta – cheu durant ina tura da cuolm sil Péz Russein.

MAD

STIZUNS

Gronda lavur e travaglia avon ils fraus

(rtr/fmr) Collaboraturas e collaboratur da grondas stizuns sco Migros, Coop ed autras han giu da schuffa da far tut per procurar ch'els regals da lur stizuns daventien buca vits. Colonnas avon las stizuns ha ei denton buca dau. Il meinagestiuin dalla filiala dil Migros a Glion, *Bruno Manetsch*, di ch'el hagi stuiu engaschar students che gidien els durant il temps avon e sunter Nadal. Schglioc vessien els buca dau damogn alla lavur en stizun. «Il december vein nus giu ina sviulta da 30 pertschien sur igl onn vargau. La gliud vul senutrir, las ustrias ein serradas e sch'els van sin pista ston els prender sez enzatgei da magliar e da beiber cun els», di *Manetsch* ad RTR. La tabla d'informaziun all'entrada ch'indichescha sch'ins astga entrar en stiziuin ni buc ei stada igl entir temps sin verd. Ils clients han pia astgau entrar ed ei ha buca dau colonnas. Ella stizun sezza parevi denton d'haver bia gliud.

Ina seniora indigena da detg: «Jeu ditgel sco igl ei. Jeu mon buca bugen a cumprar en. Per mei ei quei in veritabel stress». Ed ina giuvna matta indigena secundescha: «Jeu anfel quei per fetg stentus. La stizun ei stignada da gliud, quei fa mei tut confusa».

All'entrada dalla stizun haveva bein fetg bia gliud. Mo sch'ins mava pli lunsch viaden ella stizun serepartiva la clientella spert ed ins ha giu plaz avunda dad ir in sper l'auter ora.

UNIUN MOMO

Regalar temps als affons che ston star en spital

(rtr/fmr) Termagls fan plascher, temps dat cuntentientscha e plascher. Perquei regala l'uniun Momo temps als affons ch'ei actualmein en spital. Ils affons malsaus duvrasen dapli temps perquei che las visetas ein limitadas. Da l'autra vart eis ei grev da rimnar daners per Momo che regala temps als affons che ston star en spital. Las uniuns da mummas e dunnas sco era singulas scolas che rimnavan mintg'onn daners per Momo, han buca saviu far uonn lur fieras da Nadal ed aschia mauncan ils daners en la cassa dall'uniun. Il preventiv da quest onn seigi staus ina dira nusch, ha la presidenta *Valentina Monalta* sincerau. Onn per onn regala l'uniun Momo denter 30 000 e 40 000 francs per cumprar temps per ils affons. La veta dils affons en spital ei normada ed strusch enzatgi ha peda supplementara da s'occupar dad els. Cheu vegn Momo en acziun e cumpra culs daners rimnai temps per che tgirunzas ni schiglioc persunas dil fatg sappien sefatschentar dils affons. El temps da corona nua che las visetas ein limitadas ei quei dubel impurtont.

USTRIAS SERRADAS

Ustiers han dapli temps per la famiglia

(rtr/fmr) Dils 22 da settember 2020 entochen ils 22 da schaner 2021 ein las ustrias serradas. Era per *Flurina* e *Michael Häscher-Maissen* che han surpuir dacuort la Stiva Grischuna a Mustér ei la situaziun buca semplia. Il di ch'els han vului arver l'ustria, ston els puspei serrar ella. «Cheu hai jeu schon stuiu bargir in tec, pertgei sch'ins entscheiva ina fatschenta ein ins era motivaus da far enzatgei», sincescha l'ustiera.

Mo silmeins possien els preparar las spisas per hosps ed indigenes e schar prender ellas cun els. In aspect positiv hagien las mesiras tonaton: Ella e siu um possien passentar dapli temps en famiglia cun lur fegl dad in onn e quater meins. «Ei dat mendras caussas. Sche nus essan sauns ei quei gia bia», di l'ustiera *Flurina Häscher-Maissen*.